

Душко МИНОВСКИ

“
*Ni { t o za nas
bez nas*

”

Политиките на пазарот на трудот во Република Македонија имаат цел интеграција на невработените лица во пазарот на трудот, особено на долгорочно невработените, младите, жените, инвалидизираниите, како и постарите лица (55-64 години).

Во декември 2006 година Владата на Република Македонија усвои два важни документа: Националната стратегија за вработување 2010 и Националниот акционен план за вработување 2006-2008.

Овие два документа беа подготвени со поддршка на КАРДС проектот Политика за вработување 2.

Националната стратегија за вработување (НСВ) е документ во кој се содржани среднорочните стратегии за вработување. Таа во себе ги вклучува главните предизвици на пазарот на трудот за периодот до 2010 година од аспект на макроекономските и мик-

роекономските политики, политиките за вработување и политиката на пазарот на трудот, потоа политиките од областа на социјалното осигурување и социјалната заштита, како и утврдување цели и конкретни политики за вработување, кои ќе овозможат реализација на целите содржани во стратегијата за вработување. Националната стратегија за вработување ги инкорпорира политиките на вработување од ревидираната Лисабонска стратегија и Интегрираните насоки на ЕУ.

(25-64 години) до 2010 година; и подобри и подостапни услови за грижа и за сместување на децата во рамките на системот на детска заштита.

Во насока на остварување на националните цели на Политиката на вработување во Република Македонија активностите треба да бидат насочени кон: програми за зголемување на вработеноста и задржување на постојните работни места; поттикнување на системот на доживотно учење; прилагодливост на вработените и на претпријатијата со

ПОЛИТИКИ НА

Националната стратегија за вработување ги постави следниве цели до 2010 година: општа стапка на вработеност од 48 отсто до 2010 година; стапка на вработеност на жени од 38 отсто до 2010 година; стапка на вработеност за постари работници (55-64 години возраст) од 33 проценти до 2010 година; на секое младо лице да му се понуди нова можност во облик на обука, преквалификација и слично, пред да се навршат 6 месеци невработеност на лицето, а за возрастни

флексибилни облици на вработување и сеопшто учење; пораст во нивото на вложувања на човечкиот капитал; прекинување на поврзаноста на остварувањето на правото на здравствено осигурување и невработеноста; обезбедување на користењето на сите видови државна помош и поддршка условени со регулиран работен или претприемнички статус; и поттикнување на вработувањето според животното доба.

За имплементација на Националната

Во март 2007 г. се усвоени измени во Законот за вработување и осигурување во случај на невработеност и Законот за вработување на инвалидизирани лица. Со овие промени минимум 5 отсто од придонесот за вработување, кој го плаќа работодавачот ќе се користи за финансирање на активни политики и мерки за вработување. Ова даде законска основа за користење средства за активни политики на пазарот на трудот.

пред да се навршат 12 месеци невработеност, врз основа на искажани потреби од работодавачите; до 2010 година 15 отсто од долгорочно невработените треба да бидат вклучени во активна мерка во облик на преквалификација, доквалификација, практика или друга мерка за вработување; намалување на разликите меѓу законската и постојната просечна возраст на напуштање на пазарот на труд во согласност со порастот на просечниот животен век до 2010 година; подобрување на нивото на образование со што поголем опфат во средното образование, со цел најмалку 75 проценти од лицата на возраст од 22 години во Република Македонија да имаат завршено средно образование до 2010 година; зголемување на доживотното учење и неформалното образование. Просечното ниво на учество во доживотното учење треба да достигне од 8 до 10 отсто за возрастната популација

стратегија за вработување се развиени конкретни програми, проекти и мерки во Националниот акционен план за вработување (НАПВ) за 2006-2008. Овој план се базира на Насоките за вработување бр. 17-24 и Насоките за претприемништво бр. 14 и 15 од Интегрираните насоки за раст и работни места. НАПВ ќе биде поставен на годишна ревизија и адаптација во согласност со мониторингот и евалуацијата на резултатите. НАПВ 2006-2008 ќе биде продолжен со НАПВ за 2009-2010.

Во иднина ќе се изработи целосна Национална програма за реформи, која ќе биде замена за НАПВ, а ќе ги покрива макроекономските, микроекономските области и областа на вработување, во согласност со дваесет и четирите насоки на ЕУ.

Во 2006 година беа реализирани три проекти како дел од програмата за отворање работни места како соработка

меѓу Агенцијата за вработување на РМ и УНДП. Тие беа: Партнерство за вработување (помош на локално ниво за обезбедување стручна обука и создавање одржливи вработувања); Програма за создавање работни места (јавни работи); и Посредување при вработување на млади невработени лица (тримесечна практика во приватни или во јавни ентитети со цел вработување).

Кон крајот на 2006 година Владата го усвои Оперативниот план за имплементација на политиките на вработување,

на паричен надоместок и млади лица.

Поддршка за прво вработување на млади лица до 27-годишна возраст - Активна политика на вработување за јавни работи во единиците на локална самоуправа. Целна група на оваа мерка се долгорочно невработени.

Субвенции за вработување на самохрани родители, инвалидизирани лица и деца без родители. Ангажирање на невработени лица од најнеразвиените региони во градежни работи, еколошки проекти итн. Обуки и совети за нови

реализација на Оперативниот план за имплементација на активните политики за вработување, планирани во владината Програма.

Пасивните политики на пазарот на трудот, главно, се дефинирани во Законот за вработување и осигурување во случај на невработеност. Осигурителни права во овој Закон се: надоместоци за невработеност, бесплатно здравствено осигурување, пензиско и инвалидско осигурување.

Во март 2007 година се усвоени из-

ПАЗАРОТ НА ТРУДОТ

кои се предвидени со Програмата на Владата 2006-2010. Планот ги дефинира активните мерки, целните групи, финансиските средства и роковите за субјектите кои го имплементираат. Според Планот, за 2007 година планирани се следниве мерки:

Поддршка за самовработување (почнување бизнис) - Целни групи на оваа мерка се невработени од неразвиените подрачја, долгорочно невработени (повеќе од 5 години без работа), корисници

квалификации, контакти со работодавачи, подобрување на знаење и вештини, обуки за компјутер.

Активните политики на пазарот на трудот имаат цел да ја подобрат социјалната ситуација на невработените лица, со давање можности за нивно задржување на пазарот на трудот. Новите можности, исто така, им даваат шанса на луѓето кои биле надвор од пазарот на трудот да влезат во него. Во 2007 година се планирани 297,6 милиони денари за

мени во Законот за вработување и осигурување во случај на невработеност и Законот за вработување на инвалидизирани лица. Со овие промени минимум 5 отсто од придонесот за вработување, кој го плаќа работодавачот ќе се користи за финансирање на активни политики и мерки за вработување. Ова даде законска основа за користење средства за активни политики на пазарот на трудот.

Законот за работни односи од 2005 година и Законот за агенциите за привремено вработување од 2006 година ја стимулираат флексибилноста на пазарот на трудот со флексибилните договори за вработување. Законот за работни односи ги предвидува следниве договори за вработување: договор за работа на неопределено време, договор за работа на определено време, сезонска работа, договор за работа со скратено работно време, договор за вработување со скратено работно време со повеќе работодавачи, договори за работа дома, договори со кукни помошнички, менаџерски договори.

Привремените вработувања се реализираат преку агенции за привремено вработување, во согласност со Законот за агенциите за привремено вработување.

Од воведувањето на Законот па сè досега во регистарот, кој се води во Министерството за труд и социјална политика, се регистрирани вкупно 18 агенции и се реализирани 3.210 договори за привремено вработување. Целта на овој Закон е двојна: ја подобрува флексибилноста на пазарот на трудот, овозможувајќи им на работодавачите лесно да го прилагодат бројот на вработени според своите финансиски можности; и да ги замени договорите на дело, кои всушност и не беа договори за работа и со тоа да ја подобри заштитата на работниците.

